

CYPRVS AETERNA

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ:

**Τρόποι συμμόρφωσης των κρατών μελών της ΕΕ
με την πρόσφατη νομολογία
του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
όσον αφορά τις καταχρηστικές ρήτρες
σε δανειακές συμβάσεις**

**Αίτημα από:
Σταύρο Παπαδούρη,
βουλευτή
Κινήματος Οικολόγων-
Συνεργασία Πολιτών**

Εποπτεία έρευνας:
Ανθή Τοφαρή

Έρευνα και σύνταξη κειμένων:
Αντιγόνη Χάσικου, Θεάνθη Χρίστου

Σεπτέμβριος 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	3-4
Ανάλυση-πόρισμα από τη μελέτη των απαντήσεων	5-6
Συνοπτικές απαντήσεις ανά χώρα και ερώτημα	7-16

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις 17 Μαΐου 2022 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) εξέδωσε το Ανακοινωθέν Τύπου αρ. 85/22 με τίτλο «Καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους καταναλωτές: οι εθνικές δικονομικές αρχές δεν μπορούν να εμποδίσουν την άσκηση των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης». Το Ανακοινωθέν Τύπου αναφέρεται σε πέντε (5) αποφάσεις του ΔΕΕ οι οποίες εκδόθηκαν στη βάση αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων που είχαν υποβληθεί από τα εθνικά δικαστήρια της Ισπανίας, της Ιταλίας και της Ρουμανίας και αφορούν την ερμηνεία της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές.

Το θέμα ενεγράφη στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού με τίτλο «Τρόποι πρακτικής συμμόρφωσης των αρμόδιων αρχών του κράτους σε σχέση με τις πρόσφατες εξελίξεις στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες σε δανειακές συμβάσεις».

Στο πλαίσιο της συζήτησης του θέματος, ο βουλευτής κ. Σταύρος Παπαδούρης ζήτησε να ενημερωθεί για τον τρόπο ρύθμισης του εν λόγω θέματος σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Υπό το φως των πιο πάνω, στάλθηκαν τα ακόλουθα ερωτήματα προς το Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD):

1. Είναι η εθνική σας νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί σας κανόνες συμβατοί με την πρόσφατη αυτή νομολογία;
2. Επιτρέπουν οι εθνικοί δικονομικοί σας κανόνες στα εθνικά δικαστήρια να εξετάζουν αυτεπάγγελτα τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ;
3. Αν η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα είναι αρνητική, τα εθνικά σας δικαστήρια εξετάζουν παρ' όλα αυτά τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας για σκοπούς συμμόρφωσης με τη νομολογία του ΔΕΕ;
4. Υπάρχει πρόθεση για τροποποίηση της εθνικής σας νομοθεσίας ή για συμμόρφωση με την εν λόγω νομολογία με οποιοδήποτε άλλο τρόπο; Παρακαλούμε όπως μας κοινοποιηθεί μια σύντομη περιγραφή των εν λόγω μέτρων συμμόρφωσης.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει εναρμονιστεί με την Οδηγία 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις

καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές. Ωστόσο, μελετάται από τις αρμόδιες υπηρεσίες ο τρόπος εφαρμογής των πρόσφατων αποφάσεων του ΔΕΕ.

Το ECPRD μάς διαβίβασε τις απαντήσεις δεκαεννέα (19) χωρών (ECPRD Request: 5131), οι οποίες παρατίθενται συνοπτικά, ανά χώρα και ερώτημα πιο κάτω. Οι αναλυτικές απαντήσεις έχουν αποσταλεί στον βουλευτή κ. Σταύρο Παπαδούρη.

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΟΡΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Στο πλαίσιο του δικτύου του ECPRD στάλθηκαν δεκαεννέα (19) απαντήσεις από ισάριθμες χώρες οι οποίες ανταποκρίθηκαν σε σχετικό αίτημα που τέθηκε από την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής των Αντιπροσώπων (ECPRD Request: 5131). Από τις εν λόγω απαντήσεις προκύπτουν τα ακόλουθα:

Πρώτο ερώτημα

Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες όλων των χωρών που απάντησαν στα ερωτήματα είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ και όλες οι εν λόγω χώρες έχουν ενσωματώσει την Οδηγία 93/13/ΕΟΚ στην εθνική τους νομοθεσία.

Δεύτερο και Τρίτο Ερώτημα

Στις χώρες **Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σουηδία** τα εθνικά δικαστήρια εξετάζουν αυτεπάγγελτα τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας σε καταναλωτική σύμβαση, είτε βάσει των εθνικών δικονομικών κανόνων είτε βάσει πάγιας νομολογίας.

Στην **Κροατία**, σε συνάντηση των προέδρων των Αστικών Τμημάτων των Επαρχιακών Δικαστηρίων και του Αστικού Τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, αποφασίστηκε ότι τα εθνικά δικαστήρια έχουν την εξουσία και υποχρέωση να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρητρών σε καταναλωτικές συμβάσεις.

Στην **Ουγγαρία** ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας δεν προβλέπει την αυτεπάγγελτη εξέταση των καταχρηστικών ρητρών των συμβάσεων, αλλά, σε περίπτωση καταναλωτικής σύμβασης, εφαρμόζεται η αυτεπάγγελτη εξέταση.

Στην **Σλοβενία** τα εθνικά δικαστήρια δεν εξετάζουν αυτεπάγγελτα τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.

Στην **Τσεχία** οι συμβατικοί όροι που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προαναφερθείσας Οδηγίας δε λαμβάνονται υπόψη, εκτός εάν τους επικαλεστεί ο καταναλωτής.

Τέταρτο ερώτημα

Οι περισσότερες χώρες απάντησαν ότι δεν υπάρχει πρόθεση για τροποποίηση της εθνικής νομοθεσίας. Στην **Πολωνία** βρίσκεται υπό συζήτηση νομοσχέδιο με το οποίο προτείνεται τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για την κήρυξη συγκεκριμένων όρων ως

καταχρηστικών και απαγορευμένων. Στη **Ρουμανία** έγινε πρόσφατα τροποποίηση του σχετικού νόμου με έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα (GEO), το κείμενο και οι διατάξεις του οποίου βρίσκονται επί του παρόντος υπό συζήτηση στο ρουμανικό κοινοβούλιο, ώστε να μετατραπεί σε εθνικό νόμο. Στο κοινοβούλιο της **Τσεχίας** επίσης συζητείται επί του παρόντος μια τροποποίηση του Αστικού Κώδικα με την οποία θα τύχουν διευκρίνισης διατάξεις σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες στις καταναλωτικές συμβάσεις.

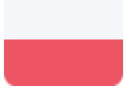
ΧΩΡΑ	Συμβατότητα εθνικής νομοθεσίας και/ή εθνικών δικονομικών κανόνων με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)	Αυτεπάγγελτη εξέταση του καταχρηστικού χαρακτήρα των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ είτε βάσει των εθνικών δικονομικών κανόνων είτε όχι	Πρόθεση για τροποποίηση της εθνικής νομοθεσίας/συμμόρφωση με τη νομολογία
 Αυστρία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Αυστρίας, τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον ενδεχόμενο καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτηρας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>
 Βέλγιο	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Ακυρωτικού Δικαστηρίου του Βελγίου, τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρητρών που συνάπτονται με καταναλωτές. Αν το εθνικό δικαστήριο εγείρει αυτεπαγγέλτως το ζήτημα, τότε, σύμφωνα με το άρθρο 774 του βελγικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, οφείλει να δώσει στα μέρη το δικαίωμα να ακουστούν.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>
 Βουλγαρία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Το 2019 το βουλγαρικό νομικό σύστημα εισήγαγε στον βουλγαρικό Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας την αυτεπάγγελτη εξέταση των καταχρηστικών ρητρών σε συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>
 Γαλλία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Στη Γαλλία υπήρξε κωδικοποίηση της πρόσφατης νομολογίας του ΔΕΕ με τον Νόμο αρ. 2014-344, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαρτίου 2014. Στη νομοθεσία προβλέπεται η δυνατότητα του εθνικού δικαστηρίου να εξετάζει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>

		ρητρών στις καταναλωτικές συμβάσεις. Είναι επίσης πάγια νομολογημένο ότι το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να εξετάζει τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας, όταν έχει ενώπιόν του τα απαραίτητα νομικά και πραγματικά στοιχεία.	
 Γερμανία	Οι πρόνοιες της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ ενσωματώθηκαν στο άρθρο 305 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.	Οι αξιώσεις που εγείρονται για την πληρωμή συμβατικά συμφωνηθέντος ποσού πρέπει να εκτελεστούν διαδικαστικά με βάση τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Η πολιτική δικονομική διαδικασία διαχωρίζεται στη διαδικασία αναγνώρισης και τη διαδικασία εκτέλεσης. Η διαδικασία αναγνώρισης στοχεύει στον νομικά δεσμευτικό προσδιορισμό μιας αξίωσης. Αν οφειλέτης τελικά δεν κριθεί οικειοθελώς ως τέτοιος κατά τη διαδικασία αναγνώρισης, ακολουθείται η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης.	Δεν υπάρχει πρόθεση.
 Ελλάδα	Η Οδηγία 91/13/ΕΟΚ υιοθετήθηκε από την ελληνική νομοθεσία με τον Νόμο αρ. 2251/1994 όπως τροποποιήθηκε με τον Νόμο αρ. 4933/2022. Επιπρόσθετα, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών στην υπόθεση αρ. 1599/2020 απηύθυνε προκαταρκτική ερώτηση στο ΔΕΕ σχετικά με την ερμηνεία των κανόνων δικαίου της ΕΕ στο πλαίσιο της εξέτασης της εγκυρότητας των ρητρών για τη συναλλαγματική ισοτιμία των συμβάσεων δανείου σε ελβετικά φράγκα.	Τα εθνικά δικαστήρια, βάσει των εθνικών δικονομικών κανόνων, εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας εμπόπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.	Δεν υπάρχει πρόθεση.
 Ιρλανδία	Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Τα εθνικά δικαστήρια έχουν αναγνωρίσει την υποχρέωση να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας	Το άρθρο 136 του νομοσχεδίου για τα δικαιώματα των καταναλωτών του 2022

		σε καταναλωτική σύμβαση. Στο παρόν στάδιο δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση. Εντούτοις, εκκρεμεί νομοσχέδιο ενώπιον του ιρλανδικού κοινοβουλίου με το οποίο θα εισαχθεί η εν λόγω υποχρέωση.	(Consumer Rights Bill 2022) προβλέπει την υποχρέωση του δικαστηρίου να εξετάζει αν η ρήτρα της καταναλωτικής σύμβασης είναι καταχρηστική. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα εξής: «136. (1) Σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου σχετικά με ρήτρα σε καταναλωτική σύμβαση, το δικαστήριο αποφασίζει αν η ρήτρα είναι καταχρηστική, ανεξαρτήτως εάν ένας διάδικος έχει θέσει αυτό το ζήτημα ή έχει δηλώσει πρόθεση να το θέσει. (2) Το εδάφιο (1) δεν εφαρμόζεται, εκτός εάν το δικαστήριο κρίνει ότι έχει ενώπιόν του τα απαραίτητα νομικά και πραγματικά στοιχεία που του επιτρέπουν να διαπιστώσει κατά πόσο η ρήτρα είναι καταχρηστική».
 Ισπανία	Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Για σκοπούς συμμόρφωσης με τη νομολογία του ΔΕΕ, το Βασιλικό Νομοθετικό Διάταγμα 1/2007 επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να κρίνουν αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.	Δεν υπάρχει πρόθεση.
 Κροατία	Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Σε συνάντηση των προέδρων των Αστικών Τμημάτων των Επαρχιακών Δικαστηρίων και του Αστικού Τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας, που	Δεν υπάρχει πρόθεση.

		πραγματοποιήθηκε στις 11 Μαρτίου 2022 στο Ζάγκρεμπ, αποφασίστηκε ότι τα εθνικά δικαστήρια έχουν την εξουσία και υποχρέωση να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές.	
 Λετονία	Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Η Οδηγία 93/13/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στη λετονική νομοθεσία. Η Οδηγία (ΕΕ) 2019/2161, γνωστή ως «Οδηγία Omnibus», η οποία αποτελεί μέρος της Νέας Συμφωνίας για τους Καταναλωτές της ΕΕ, τροποποίησε την Οδηγία 93/13/ΕΟΚ όσον αφορά την καλύτερη επιβολή και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της Ένωσης για την προστασία των καταναλωτών.	Δεν υπάρχει πρόθεση.
 Λιθουανία	Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Η Οδηγία 93/13/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη. Με την ενσωμάτωσή της τροποποιήθηκε και ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας.	Δεν υπάρχει πρόθεση.
 Ουγγαρία	Από τα συνολική απάντησή της διαφαίνεται ότι η εθνική νομοθεσία είναι συμβατή με τη νομολογία του ΔΕΕ.	Σύμφωνα με την απόφαση αρ. 213/2020 του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Curia) της Ουγγαρίας, στην απουσία έγκυρου ισχυρισμού σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες τα δικαστήρια δεν εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών όρων. Η νομολογία του Curia, ως του ανώτατου δικαστηρίου στην Ουγγαρία, υπερισχύει. Με βάση τις απόψεις του Civil College του Curia, η αξιολόγηση των αθέμιτων συμβατικών όρων διακρίνεται ανάλογα με το αν η σύμβαση είναι σύμβαση καταναλωτή ή σύμβαση μη καταναλωτή. Στην περίπτωση σύμβασης καταναλωτή εφαρμόζεται η αυτεπάγγελτη	Δεν υπάρχει πρόθεση.

		<p>εξέταση, ενώ στην περίπτωση σύμβασης μη καταναλωτή απαιτείται επίκληση του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτρας για την ακύρωση ρήτρας.</p> <p>Ο Νόμος αρ. CXXX/2016 σχετικά με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας δεν προβλέπει την αυτεπάγγελτη εξέταση των καταχρηστικών ρητρών των συμβάσεων.</p>	
 Πολωνία	<p>Οι πρόνοιες της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ ενσωματώθηκαν στην πολωνική νομοθεσία με τον νόμο της 16^{ης} Φεβρουαρίου 2007 για τον ανταγωνισμό και την προστασία των καταναλωτών και τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 275 και 1360).</p>	<p>Ο πρόεδρος του Γραφείου Ανταγωνισμού και Προστασίας των Καταναλωτών έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει αυτεπαγγέλτως υποθέσεις που αφορούν καταχρηστικούς συμβατικούς όρους. Στο στάδιο της εκτέλεσης η αξιολόγηση των συμβατικών όρων γενικά δεν επιτρέπεται.</p> <p>Τα εθνικά δικαστήρια εξετάζουν την πιθανή καταχρηστικότητα των συμβατικών όρων και προστατεύουν τον καταναλωτή κηρύσσοντας τους όρους ως καταχρηστικούς και ως εκ τούτου μη δεσμευτικούς για τον καταναλωτή.</p> <p>Σε περίπτωση μη ατομικών καταχρηστικών όρων το Δικαστήριο Ανταγωνισμού και Προστασίας Καταναλωτή διερευνά την ύπαρξη απαγορευμένων συμβατικών όρων και προβαίνει στην κήρυξή τους ως τέτοιων.</p> <p>Με τις νέες διατάξεις από το 2015 η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στον πρόεδρο του Οργανισμού Ανταγωνισμού και Προστασίας των Καταναλωτών.</p> <p>Η νομολογία των εθνικών δικαστηρίων επεκτείνει τον κατάλογο των όρων που χαρακτηρίζονται ως άδικοι και καταχρηστικοί. Για παράδειγμα, η απόφαση VII AGa 1076/18 του Εφετείου της Βαρσοβίας της 2^{ας} Αυγούστου</p>	<p>Βρίσκεται υπό συζήτηση νομοσχέδιο με το οποίο προτείνεται τροποποίηση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, τελεσίδικη δικαστική απόφαση κήρυξης συγκεκριμένων όρων ως καταχρηστικών και απαγορευμένων θα ισχύει και σε άλλες περιπτώσεις (<i>erga omnes</i>), εφόσον το περιεχόμενο των εξεταζόμενων συμβατικών όρων είναι λειτουργικά πανομοιότυπο</p>

		2018 αναφέρει τα εξής: «Η μεταβίβαση στον καταναλωτή της υποχρέωσης να ζητήσει επιστροφή της προκαταβολής είναι επαχθής και άδικη».	
 Πορτογαλία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες επιτρέπουν στα εθνικά δικαστήρια να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβατικών ρητρών που συνάπτονται με καταναλωτές. Η διαδικασία διαταγής πληρωμής μπορεί να διενεργείται, κάθε φορά που ο πιστωτής προτίθεται να προσαρτήσει ρήτρα αναγκαστικής εκτέλεσης στην απαίτησή του, με ανώτατο όριο τα €5.000 ευρώ. Εάν ο εναγόμενος δεν αντιταχθεί σε αυτή την πρόθεση, η ρήτρα εκτέλεσης επισυνάπτεται στην απαίτηση. Στη συνέχεια ο πιστωτής μπορεί να προσφύγει σε διαδικασίες εκτέλεσης. Σύμφωνα με το άρθρο 857 του πορτογαλικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο στάδιο εκτέλεσης της απόφασης ο εναγόμενος μπορεί να εγείρει ως υπεράσπιση τον καταχρηστικό χαρακτήρα της ρήτρας.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>
 Ρουμανία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p> <p>Οι διατάξεις της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ μεταφέρθηκαν σε εθνικό επίπεδο μέσω του Νόμου αρ.193 της 6^{ης} Νοεμβρίου 2000 σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις καταναλωτών. Ο νόμος αυτός τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε αρκετές φορές.</p>	<p>Οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες επιτρέπουν στα εθνικά δικαστήρια να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 131 του έκτακτου διατάγματος (GEO) αρ. 58/2022 ορίζει τα εξής: «Το δικαστήριο καλείται να εξετάσει αυτεπαγγέλτως αν μια συμβατική ρήτρα είναι καταχρηστική, μόλις διαθέσει τα νομικά και πραγματικά στοιχεία που είναι αναγκαία για τον σκοπό αυτό. Εάν το δικαστήριο κρίνει ότι ένας τέτοιος όρος είναι καταχρηστικός, δεν τον</p>	<p>Πρόσφατα ο Νόμος αρ.193/2000 τροποποιήθηκε με το έκτακτο διάταγμα (GEO) αρ. 58/2022. Με το GEO οι περισσότερες διατάξεις της Οδηγίας 2019/2161 της ΕΕ (Οδηγία Omnibus), που τροποποιεί την Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και τις Οδηγίες 98/6/ΕΚ, 2005/29/ΕΚ και 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την καλύτερη</p>

		<p>εφαρμόζει, εκτός εάν ο καταναλωτής αντιταχθεί».</p>	<p>επιβολή και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων της Ένωσης για την προστασία των καταναλωτών, μεταφέρονται στην εθνική νομοθεσία.</p> <p>Το αντίστοιχο GEO τέθηκε σε ισχύ στις 28 Μαΐου 2022.</p> <p>Έχει αρχίσει η διαδικασία συζήτησης του GEO στο κοινοβούλιο, προκειμένου να μετατραπεί σε εθνικό νόμο. Η Γερουσία ενέκρινε το κείμενο του GEO με τρεις συγκεκριμένες τροπολογίες.</p> <p>Μία από τις τροπολογίες που ενέκρινε η Γερουσία ορίζει ότι το εθνικό δικαστήριο, εάν διαπιστώσει την ύπαρξη καταχρηστικών όρων στη σύμβαση, υποχρεώνει τον πάροχο υπηρεσιών ή/και αγαθών να τροποποιήσει όλες τις τρέχουσες συμβάσεις προσχώρησης και να αφαιρέσει το περιεχόμενο των καταχρηστικών ρητρών.</p> <p>Η δεύτερη τροποποίηση που εγκρίθηκε από τη Γερουσία ορίζει ότι η Εθνική Αρχή για την Προστασία των Καταναλωτών θα δημοσιεύει τις τελικές αποφάσεις που εκδίδουν τα δικαστήρια στην επίσημη ιστοσελίδα της εντός σαράντα πέντε (45) ημερών.</p> <p>Η τρίτη τροποποίηση ορίζει ότι οι</p>
--	--	--	---

			<p>εμπορικές οντότητες έχουν την υποχρέωση να επιστρέψουν το συνολικό ποσό που θεωρείται ότι είναι καταχρηστικό, συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των κυρώσεων, εντός τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία της τελικής δικαστικής απόφασης. Η Βουλή των Αντιπροσώπων συζητά επί του παρόντος το κείμενο και τις διατάξεις του αντίστοιχου GEO.</p>
 Σλοβακία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Τα εθνικά δικαστήρια εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ. Η εξουσία τους αυτή προβλέπεται από τον σλοβακικό Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας έχει επίσης αναγνωρίσει σε νομολογία του ότι η εξουσία του δικαστηρίου να κρίνει αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα μίας συμβατικής ρήτρας που συνάπτεται με καταναλωτή αποτελεί δικαιολογημένη εξαίρεση από την αρχή της διάθεσης (principle of disposition) και την αρχή του non ultra petita (not beyond the pleadings) στη δικαστική δίκη. Το άρθρο 298(1) του εν λόγω Κώδικα προβλέπει τα εξής: «Σε μια απόφαση που σχετίζεται με καταναλωτική διαφορά το δικαστήριο μπορεί να κρίνει, ακόμη και χωρίς να εγερθεί από τους διαδίκους, ότι μία συγκεκριμένη συμβατική</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>

		<p>ρήτρα που χρησιμοποιείται από τον προμηθευτή στη σύμβαση με τον καταναλωτή είναι καταχρηστική. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο αναφέρει στην απόφασή του τη διατύπωση αυτού του συμβατικού όρου στην καταναλωτική σύμβαση ή σε άλλα έγγραφα που σχετίζονται με τη καταναλωτική σύμβαση».</p> <p>Επίσης, το άρθρο 295 του σλοβακικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει τα εξής: «Το δικαστήριο μπορεί επίσης να λάβει υπόψιν του τα αποδεικτικά στοιχεία που δεν υποβλήθηκαν από τον καταναλωτή, εάν είναι απαραίτητα για την απόφαση επί του θέματος. Ακόμη και χωρίς να εγερθεί από τον καταναλωτή, το δικαστήριο θα συγκεντρώσει ή θα εξασφαλίσει τέτοια στοιχεία, για να εντοπίσει καταχρηστικές ρήτρες».</p>	
 Σλοβενία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Τα εθνικά δικαστήρια δεν εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας εμπόπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>
 Σουηδία	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Τα εθνικά δικαστήρια υποχρεούνται να εξετάζουν αυτεπαγγέλτως τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές.</p> <p>Υπάρχει επίσης νομολογία από τα εφετεία με την οποία αναγνωρίζεται ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να αξιολογήσουν αυτεπαγγέλτως αν μια συμβατική ρήτρα είναι ή όχι καταχρηστική.</p>	<p>Δεν υπάρχει πρόθεση.</p>

 <p>Τσεχία</p>	<p>Η εθνική νομοθεσία και/ή οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες είναι συμβατοί με τη νομολογία του ΔΕΕ.</p>	<p>Σύμφωνα με το άρθρο 1815 του Αστικού Κώδικα, οι συμβατικοί όροι που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προαναφερθείσας Οδηγίας δε λαμβάνονται υπόψη, εκτός εάν τους επικαλεστεί ο καταναλωτής. Το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν οι όροι αυτοί δε λαμβάνονται υπόψη. Στις διαδικασίες εκτέλεσης η διαταχθείσα εκτέλεση της απόφασης διακόπτεται από το δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 269, παράγραφο 1, του τσεχικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και αυτεπαγγέλτως.</p>	<p>Μια τροποποίηση του Αστικού Κώδικα συζητείται επί του παρόντος στο κοινοβούλιο, με την οποία θα τύχουν διευκρίνισης ορισμένες διατάξεις σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις καταναλωτών. Ωστόσο, αυτή δεν περιέχει διατάξεις που να ανταποκρίνονται στην τελευταία νομολογία του ΔΕΕ.</p>
--	--	--	---